

NGOFA-info – 2020

Aagaardselva 14 kg. Bildet tatt av Morten Pettersen

1. Fiskesesongen 2020

•**AAGAARDSELVA:** Totalt ble det fanget 136 laks (831,8 kilo) 0 ørret. Av 136 laks ble 107 gjenutsatt. Fordeling av laks på vektklasser: 43 storlaks – 81 mellomlaks – 12 smålaks. Det ble i år fisket 3 stk laks uten fettfinne.

Sesongen i Aa 2020 ble en bra sesong målt i antall fanget fisk (136 stk), kortsalget har også økt. Det har vært meget gode fiskeforhold, bra vannføring / vanntemperatur, men det høye fisketrykk (2258 fiskedøgn) gjennom hele sesongen burde gitt en høyere fangst. Alt tyder på at årets innsig av laks er under normalen. Kun 12 stk smålaks og en stor andel små mellomlaks 2-4,5 kg. Sannsynlig årsak er

dårlig næringstilgang i havet, spesielt på tosjø vinterlaks der endel ikke har vokst seg stor nok til å bli stor mellomlaks. Største laks i Aa i år veide 14 kg.

Aagaardselva fangst 2016 - 2020

	Små	Mellom	Stor	Totalt	U / fett	Vekt	S/vekt	C/R	C/R %	Fiskedøgn
2020	12	81	43	136	3	832	6,1	107	78,7	2258
2019	17	33	60	110	2	738	6,7	83	75,4	1263
2018	30	30	25	85	0	425	5,0	46	54,1	1239
2017	49	46	45	140	1	785	5,7	85	60,7	1856
2016	15	40	27	82	0	494	6,0	22	26,8	1591

•GLOMMA:

Situasjonen i Glomma er fortsatt dystert, noe også fangststatistikken av laks med fettfinne bærer preg av. Det ble i alt fanget 42 stk med fettfinne noe som utgjør 26,6 % av fangsten (Ca 10 stk av disse kommer fra klekkeriet fra yngelutsetting. Kontroll av fargemerket ørestein på yngel).

Sesongen var også i år avkortet med 3 uker (slutt 31. august). Det ble fanget i alt 158 laks (761,3 kilo) og 6 ørret. Av disse ble 142 gjenutsatt. Fordeling av laks på vektklasser: 26 storlaks – 105 mellomlaks – 27 smålaks.

Glomma har også hatt en økning i antall fanget laks denne sesongen (158 stk) men også her har det vært økt fisketrykk (761 fiskedøgn). Stor andel små mellomlaks hvorav 5 hunnlaks under 3 kilo på en uke, noe som er unormalt da 96% av smålaksen normalt er hannlaks. Som i Aa er også Glomma preget av dårlig innsig av fisk, dette ble også bekreftet av årets stamfisket som var det dårligste på mange år. Sett bort ifra sesongen 2019 hvor selen herjet. Største laks i Glomma veide 10,8 kg.

Glomma har også i år hatt besøk av sel opp til gressbakken. Den ble observert 2 ganger i ved sesongstart, men har ikke vært observert senere i sesongen. Det var også sel ved gyteplassene ved domberg, i oktober måned. Det ble kjapt søkt om skadedyrfelling noe som ble godkjent, og det ble skutt etter selen. Den forsvant og er ikke sett siden.

Det er også jaktet på skarv da det var mange av dem nede ved Borregaardsholmen i mars måned. Det ble søkt om skadedyrfelling, noe vi fikk frem til ordinær jakt som starter 10. august. Det ble avlivet 14 skarv i denne perioden.

Det har i ordinær jakt hittil blitt skutt 69 stk skarv i Gl og 2 stk i Aa, det blir jakt frem til 23.12. da jakta er slutt.

Som nevnt ovenfor er situasjonen i Glomma trist lesning og kan tolkes med dagens covid 19 språk til å være under intensiv behandling / avdeling. Med kun 26% tilbakevandring av laks med fettfinne er elva totalt avhengig av respirator hjelp fra klekkeriet. Glomma er ikke i nærheten av å være selv bærende og vill trenge flere år med respirator hjelp inntil forurensningene/hurtige vannstandsendringer er redusert slik at rogn og yngel overlever til smolt alder og kan vandre ut.

Det er helt åpenbart at klekkeriet siden oppstart 2012 har reddet elva så langt.

Glomma fangst 2016 – 2020

	Små	Mellom	Stor	Totalt	U fett	Vekt	S/vekt	C/R	CR%	Fiskedøgn
2020	27	105	26	158	116	761	4,8	142	89,9	761
2019	25	32	58	115	83	719	6,3	97	84,3	601
2018	41	25	11	77	38	299	3,9	65	84,4	499
2017	43	44	36	123	99	626	5,1	95	77,2	1354
2016	12	26	11	49	30	239	4,9	42	85,7	830

2. Notfiske på hvaler

Det er 3 stk som aktivt fisker med kilenøter på hvaler. Ngofa har god kommunikasjon med alle 3 som setter ut nøter. I år valgte alle å sette ut nøtene, men en tok noten opp etter 14 dager. Vi har rapport på at de har fanget ca 100 stk laks i år. Vi kan håpe at forslaget til Miljødirektoratet, om å ikke åpne for notfiske i våres region, blir vedtatt etter høring.

3. Utsettinger, Glomma

Etter godkjenning for sykdom og parasitter, av veterinær den 12.4.20. er følgende smolt ca 20 000 stk og yngel 130 000 stk, satt ut i Glomma.

Ca 7 500 stk smolt som er finneklipt og ørestensmerket, er satt ut på oversiden av Meløs kai den 19.4.2020. Resten av smolten ca 12 500 stk, er satt ut på oversiden av Meløs kai den 23.4.2020. Smolten ble satt ut ca 14 dager før det som har vært normalen de siste år. Smolten var i god form og det var ingen døde smolt ved utsett.

Den 26.4.2020. ble det også satt ut Ca 130 000 stk uforet yngel, fra Glomma Papp til og med Dombergodden, all yngel er ørestensmerket.

Som et prosjekt blir det holdt igjen ca 10 000 stk yngel som ble foret over sommeren, og settes ut i Stenbekk i august etter sykdomskontroll. Størrelsen på yngelen vil være fra 4 cm og opp til 12 cm ved utsett. Dette blir gjort for å sjekke overlevelsen av eldre yngel satt ut i dette området, dette er det 2 året vi har holdt på med dette.

Vi har årlig satt ut ca 70 000 stk uforet yngel i Stenbekk området hver vår, når det blir el-målt finner man lite yngel i området. Dette er det beste oppvekstområdet for yngel da det er nok mat lite forurensing og perfekt skul. Området er utsatt for stranding av yngel ved hurtige vannstandsendringer, noe som kan skjer flere ganger hvert år.

Jo større yngelen er desto bedre er den til å flytte seg ved hurtige endringer av vannstanden, noe som vil gi mindre stranding. Vårflommen var også ferdig når vi setter ut den fora yngelen. Ngofa ser da dette som en mer målrettet utsetting og denne yngelen vil mest sannsynlig ha større overlevelse en uforet yngel. Prosjekt vill gå over 3 år, og er innvilget av Fiskeforvalter og mattilsynet fra 2019 til og med 2021. Prosjektet vil bli evaluert etter siste utsett i 2021

Foret yngel ble godkjent av veterinær den 11.8.20. og ca 10 000 stk er satt ut den 19.8.20. All yngel er merket med farge på øresteinen og er sporbar ved blandingskart av foreldre, men er ikke finneklipt. Det står igjen ca 20 000 stk i klekkeriet, som blir foret til smolt.

Utsetting av foret yngel 2020. Bilde tatt av Kjell C Strand

4. Stamfisk Glomma/Aagaardselva

GLOMMA: Stamfisket i Glomma startet søndag 30. August i fredningssonen under Sarpsfossen, og fortsatte gjennom 5 helger. Det ble i alt brukt ca. 638 dugnadstimer. Det ble under høstens stamfiske fanget 151 laks. Av disse er 65 fisk satt inn i klekkeriet. Det viste seg at 4 av fiskene ble underkjent. 61 stk ble godkjent (32 hunner og 29 hanner).

AAGAARDELVA: Det ble i år ikke hentet stamlaks fra fella for å bruke i Glomma.

Fella i Aagaardselva: Fella fungerte i deler av fiskesesongen, og det ble i alt fanget 5 laks. Ingen av disse ble vurdert som oppdrettsfisk, Det er heller ikke fanget fisk uten fettfinne.

5. Klekkeridriften på Borregaard

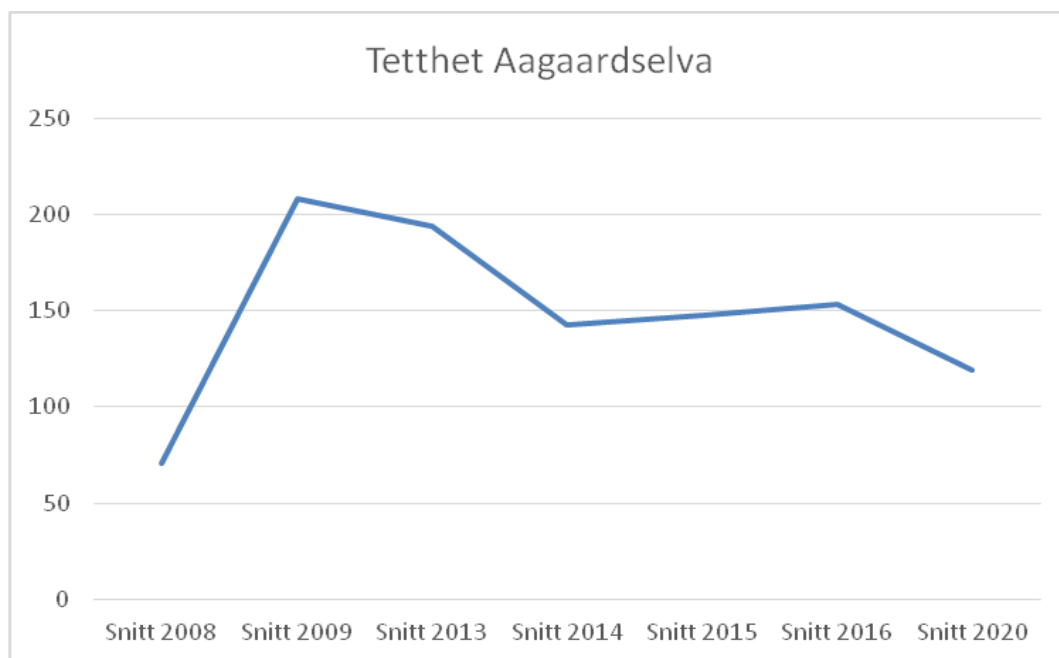
YNGEL/SMOLT: Etter fettfinneklipping og sortering i løpet av oktober, står vi nå igjen med ca 20.000 ungfisk som skal føres videre over vinteren og settes ut som smolt våren 2021. Pr nå en snittlengde på ca 15 cm noe som er litt mindre en i 2019. Den litt lavere veksten, skyldes at det har vært lavere temperatur i vannet, en vanlig. Yngelen vokser ikke like fort når temp er under 17 grader, best vekst får vi ved rundt 20 grader i vannet.

Foruten fettfinneklipping på smolt, er denne årsklassen også fargemerket ved såkalt otolittmerking. Merking av alt innlegg i klekkeriet er et krav fra myndighetene.

STRYKING/ROGNINNLEGG: Denne høstens stryking begynte 25. oktober og pågår for fullt. Vi har i år kun 5 hunnlaks med fettfinne i klekkeriet Disse 5 har gener som det er utrolig viktig for å kunne produsere smolt i Glomma. Da alle de andre hunnlaksene er finneklipt, og er satt ut fra klekkeriet som smolt tidligere. Disse hunnene skal da helst ikke brukes som smolt, grunnet den genetiske spredningen. Vi får fisken gentestene på familie, og bruker da et genkart når vi blander hunn og hann, så fiskene ikke er i slekt. Det er hittil lagt inn 176 650 stk befruktete rogn i bakkene i klekkeriet.

6. El-fiske, Aagaardselva

Dette er gjennomført av NGOFA.

Siden 2016 da vi fikk el-målt sist, har tettheten av yngel gått ned. Vi hadde også en nedgang i 2014, da det var høy vannføring på leken i 2013.

Det er da mest sansynelig en sammenheng med mindre yngel og høy vannføring på leken. De siste 3 år har det vært mye vann på leken, noe som da kan slå ut på yngeltetthet.

De siste 3 år til og med 2019, har vi heller ikke fått gjort noe med gyteplasser i de øvre deler av elva. Dette er noe som helst skal gjøres årlig, for å opprettholde gytearealet.

Det er heller ikke blitt krafset på gressbakken, da vi gjorde det i år oppdaget vi at det var sedimentert mye finmasse mellom gytegrusen. Finmassene vil hindre vanngjemnomstrøming over rogn, og gi lavere rognoverlevelse, noe som igjen gir mindre yngel.

Det har ikke vært noen store uhell med hurtige vannstandsendringer det siste året, så det skal heller ikke vær medvirkende faktor.

Vi kan håpe at vi får el-målt til neste år, da vi har fått gjort flere tiltak i elven i år.

Telling av gytegroper ved overflyting i Aa, det ser ikke ut til at vi får gjort dette i år. Vi prøver å telle groper fra land om vannet er klart nok så vi kan se gropene.

7. Biotopforbedrende tiltak, Aagaardselva

Det har vært avholdt 3 dugnader i høst i Aagaardselva.

Dugnad 1. Det er krafset frem gytegrus i begge rennene en under raset, og 1 i innløpet til rondellen på oversiden av rullesteinene.

Dugnad 2. Det er ryddet frem gytegrus på rullesteinene, og på brekket ut av rondellen. Dette er nå blitt veldig flotte gyteplasser.

Dugnad 3. Det er krafset og fjernet finsediment fra alle gyteplassene på gressbakken, så nå bør det bli en økning av yngel i disse områdene

Rapporten fra UIO er ferdig. Den forteller at det er vintervannføring og predatorer som er flaskehals for laks. Gyte og oppvekstforhold for laks spiller også en rolle når det bare er 1 kubikk.

8. Myke overganger i Aagaardselva

Når det gjelder myke overganger har det ikke vært noen hendelser som vi kan registrere i 2020. Det eneste som var kritikkverdig var at regulanten kjørte ned vannstanden i Glomma så mye den siste fiskedagen at det bare gikk 5 m³ i Aa. Det ble rapportert til rette myndigheter som et brudd på konsesjonen.

9. Lokkeflom i Aagaardselva

Det har i 2020 ikke vært behov for lokkeflom, da vannføringen har vært god i mesteparten av fiskesesongen.

10. Gyting i Aagaardselva

Det har i år igjen vært gyting på høyere vannføring en 1 m³. På det meste var vannføringen i Aa på 140 m³ under leken, vi kan jo tenke oss hvordan det har godt.

Når vannet synker ned mot minstevannføring, skal vi prøve å få telt tørre gytegroper i Aa.

Telling av gytegroper, Aagaardselva 2020.

Det har i år ikke blitt utført gytegroptelling ved dykking/overflyting eller fra land i skrivende stund. Dette grunnet for stor vannføring og liten sikt i vannet i år. Det blir i år observert gytegroper fra land, Så fort vannstanden i Aa går ned mot vintervannføring på 1 m³.

Tørrlagte gytegroper 2020

Det er i år det 4 året med gyting på mye høyere vannføring en 1m³. I 2014 var det også meget høy vannføring på leken, det gikk da 120 m³ i Aa på det meste og det ble telt ca 180 gytegroper som hadde blitt gytt på land ved 1 m³.

Tørr grop med rogn

I år har det vært høyere vannføring en i 2014, på det meste 140 m³ og det har vært over 60 m³ gjennom hele gyteperioden.

Gytingen i år kan da trolig sammenlignes med 2014 vad angår tørrlagte gytegroper og det er mest sannsynlig flere hvis mengden gytefisk var like stor.

Et tap av 180 gytegroper tilsvarer at vi mister ca 50% av elva`s totale GBM. Dette viser hvor sårbar laksebestanden i Aagaardselva er, og hvilke konsekvenser det ville fått hvis det i tillegg hadde blitt avlivet ca 60 hunnlaks av 87 hoer, som er gjenutsatt under ordinært fiske i 2020. Noe det helt sikkert hadde blitt, når vi sammenligner med tidligere gjenutsetninger, fra før fredningen av hunnlaks.

Det er helt klart at fredning av hunnlaks de senere år har vært en suksess forvaltningsmessig og ført til at elven i dag klassifiseres som Grønn av VRL. NGOFA blir av Norske Lakseelver brukt som eksempel på god forvaltning.

Å øke utakk av hunnlaks på nåværende tidspunkt vil helt klart sette oss flere år tilbake i forvaltningsprosessen og med stor sannsynlighet føre til avkortet fisketid og i verstefall stenging av elven.

Dette kan dokumenteres ved å se på fiskesesongene 2008 til og med 2015 da vi var klassifisert gule (med avkortet fisketid) i de fleste år før vi begynte med fredning av hunnlaks. Fra 2016 og frem til i dag har vi 2 år med lysegrønn, og de siste 2 år vært klassifisert som mørkegrønn noe som er den beste klassifiseringen, og som gir full fisketid. Dette er på grunn av fredning av hunnlaks.

Sett i sammenheng med de siste års gyting på land, og innsiget av laks til Aa, er det helt tydelig at fredning av vill hunnlaks er nødvendig også i årene fremover. Som det daglige styret ser det, må denne praksisen fortsett. Mulig det kan åpnes for en liten justering av størrelsen på hunnlaksen som kan avlives. Denne værersituasjonen på høsten, er da også en trend som vi vil se mer av ifølge forskere.

11. Fiskeoppsyn

Rapport fiskeoppsyn i Glomma og Aagaardselva hele sesongen 2020.

Det var 5 stk som ble tatt av fiskeoppsyn før fiskesesongen, alle 5 ble anmeldt til politiet for brudd på lov om laks og innlandsfisk.

3 av dem ble dømt til påtaleunntatelse, det er påklaget da NGOFA ikke er enige i straffeutmålingen.

Det ble tatt en Hunnlaks på over 70 cm. Fisker ble da av NGOFA ilagt et gebyr på 1500 Kr og utestengt for resten av 2020 sesongen, noe han godtok.

Det har i Glomma 2020 vært 1 stk fiskere som har brutt regler for fang og slipp, og hatt en laks oppe på land som skulle settes ut, siden det da bare var noen dager igjen av sesongen valgte vi å gi personen, en advarsel (gjelder i 3 år). Dette ble tatt bilde av personen med fisken på land.

2 fisker ble også tatt av fiskeoppsyn for å fiske med sluk i fluesona på hyttebrekket. De hadde ikke satt seg inn i reglene for elven, som de har skrevet under på at de har gjort før fisket starter.

De var meget kranglete, og flere fiskeoppsyn ble tilkalt da fiskeoppsynet som tok dem var alene. De prøvde å legge skylden på NGOFA at det ikke var merket godt nok, men på nettsiden lå det kart ute og når vi skulle vise dem skiltet for fluesone,

var de ikke interessert. Han ene leverte bare halve kortet mens han andre ikke leverte kort i det heletatt.

Fiskerne ble utestengt for resten av sesongen på stedet, og det vil bli vurdert 3 års utestengelse på begge 2.

Han ene hadde også fått 2 advarsler på redskapsbruk.

Ellers har det bare vært noe småting å rapportere som er oppgjort på stedet. Fiskeoppsynet har gått vakter fra etter fiskesesongens slutt og frem til etter leken. Det har vært lite utlendinger som har fisket ulovlig etter sesongslutt i år, noe som mest trolig skyldes Corona covid 19 pandemien.

12. Link vurdering av enkeltbestander

Status norske laksebestander

<https://www.vitenskapsradet.no/VurderingAvEnkeltbestander/#/map>

sarpsborg. 29.11. 2020

Kjell C Strand, formann NGOFA